

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos : a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Figyelmeztetés.

Mínt hogy lapunk t. ez. barátai és előfizetői, az előfizetési és hirdetési díjösszegeket, fölcserélve hol a szerkesztőséghez, hol a kiadóhivatalhoz küldik be : tisztelettel figyelmeztetjük az illetőket, miszerént ugy az előfizetési, mint a hirdetési díj-összegeket, valamint a közlendő hirdetéseket, nemkülönben a felszólamlásokat, egyenesen K r a s z n a y G á b o r urhoz méltóztassanak beküldeni, mint aki nemcsak pénztárnoka a „Lapkiadó társulat”-nak, hanem mint a választmány legtevékenyebb tagja, a kiadói terheket és felelősségét egyedül maga viselte és viseli folyvást a legnagyobb odaadással, fáradhatlan kitartással és lángoló egyszerűséggel.

A kéziratok pedig ezentul is a szerkesztőséghez kéretnek küldetni.
Nyiregyháza, jul. 20. 1872.

a szerkesztőség.

A párbaj után.

Van a középkor istenitéleteinek egy, még korunkba is átnyúlt alakja, melyet noha sem az ész, sem a szív nem tarthat helyesnek, lehetlen kiirtani teljesen a társadalomból.

Egyik neme ez, a gyarló emberi felfogás szerént, a lovagias elégtételnek, a sértés nemes megtorlásának s az igazság eldöntésének.

Talán mondanom sem kell, hogy itt a párbajt értem.

Van a párbajnak egy világszerte elfogadott elve; az t. i. hogy a párbajt vívó felek egymásnak kölcsönösen megbocsátanak. Az egész párbaj fogalmában, mely nem egyéb kakasviadalnál, az a legszebb, hogy daczára annak, mikép épen egymás becsületét sértették meg, s azt kell tisztára mosni a kiontott vérről, mégis bírnak annyi becsületérzékkel, hogy valamint az összecsapás előtt, kezét nyujtanak egymásnak jeléül annak, hogy méltó ellenfeleknek tekintik egymást, ugy a párbaj megtörténte után, nemtelen dolognak tekintetik, ha a megvívott felek még azután is gyűlölködnek.

Valóban, ha mentheti valami e szerencsétlen középkori eszmét, csakis az az egyetlen, hogy a párbaj bevégeztével, a fegyvert és gyűlöletet mindkét fél letenni köteleztetik.

Ily párbajnak tekintem én, a pártok megmérkőzését a választásoknál.

Soha sem menthető ugyan az, hogy az elvek harcánál még mindig szükséges egy kis rábeszélés, biztatás, néha még ital is; minden bizonynyal nemesebbül cselekednénk, ha a véleményt, a meggyőződést önként, szabadakarattal engednénk nyilvánulni : de ha már elmaradhatlanok a kapacitálások, legalább a harc után szüntessük meg a lázas állapotot, s tegyük le a gyűlöletet, e különben sem igen nemes fegyvert kezünkben.

A harc alatt különben is megtettünk minden tőlünk telhető.

Elmondtuk egymást tudatlannak, csöcselelknek, szolgálalkúnak, tányérnyalónak, kétszínűnek, forradalmárnak, jogfosztónak stb., elég helytelenül és embertelenül.

Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy a tömeges szenvedélykitörések hullámai rendszeren túl szoktak csapni az egyes ember mérsékletének habfodrain; az egész fölött inkább sajnálkozhatunk.

Tudvalevő dolog, hogy a kölcsönös gyűlölet és ellenkezés, csak növeli az ingerültséget, s végre is többet mondunk, mint talán akartunk volna. Nagyon természetes, hogy ily hevült kedélyvonalomban, igen sokra képes az ember; épen ezért igen sok is megbocsátható neki.

A választás napján tömörülnek az ellenfelek egymással szemben; a többség győz : ezzel a párbajnak vége.

Tagadhatatlan, hogy a többség nem mindig bír a politikai súly mellett, erkölcsi értékkel is egyszersmind; de az egyes ellenfelek gyűlölete még ekor sem lehet jogosult.

Közönségesen kiki haza megy csendesen; folytatja teendőit a mezőn, a műhelyben vagy az íróasztalnál; szóval : a hazafi ismét ember is lesz.

De nem szabad magával vinni a pártgyűlöletet sem egyik, sem másik pártbelinek. A választás megtörténte után, ennek sem értelme, sem jogosultsága nincs.

A legyőzött párt mitsen nyer általa; a győztes fél pedig csakis magára a kivívott diadalra vetne sötét árnyat.

Csak politikai éretlenségét árulja el az, aki megtagadja mástól, amit magának fenghangon követel, — hogy t. i. szabadon követhesse és nyilvánithassa meggyőződését.

Sajnálatra méltó ember az, aki nem saját meggyőződése szerént akarja és cselekszi a legjobbat; de viszont sajnálandó az is, aki másokat elítél azért, mert nincs vele egy véleményen.

Ki állithatja azt magáról, hogy ő csalhatatlan, hogy az ő véleménye a legjobb? Senki.

Legméltányosabb kiegyenlítése tehát az elkülönbségekből kifolyó kellemetlenségeknek az, ha békén tűrjük egymás gondolkozását, és tiszteljük a velünk egy jogos téren állók véleményét; bármennyire elütő legyen is az a miénktől.

Az alkotmányos érzület nem tűri a nyomást, jöjjön az alulról, vagy felülről.

Nyilatkozzék mindenki szabadon, határozzon a többség; a kisebbség pedig alkudjék meg a körülményekkel és tisztelje a többséget.

Ez az alkotmányosság első és legfontosabb alapföltétele az országgyűlésen épen ugy, mint Nyiregyháza, a jobboldalon ugy, mint a balrészen.

Ne gyűlöljük az egyént azért, mert az ügy győzött, s ne keserítsük el a kisebbséget azért, mert mi többen voltunk.

Hirdetési díjak :

Minden 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.
Tudjédelmes hirdetések fölbizéri beiktatása, kedvezőbb föltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.

A nyílt-terben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megfizetésénél, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

A pártoskodás ürmét ne vegyítsük be oly ügyekbe, melyek a politikával semmi összeköttetésben nincsenek; de amelyek azért fontos befolyással vannak társadalmi életünkre, anyagi és erkölcsi jólétünkre!

Például, összeegyeztethető-e az özőan itélőhatalmussal, a tisztá hazafisággal s az emberbaráti szeretettel : ha gyűlölettel fordulunk el valamely közösérdekű városi vagy megyei irodalmi vállalatról, pl. laptól s másokat is annak megbuktatására unszolunk csak azért, mert ama vállalat egy alkalommal himezés nélkül kimondta fölöttünk és eljárásunk fölött véleményét? Vagy megtagadjuk-e a kért segélyt megszorult, de különben teljes biztosítékot nyujtó felebarátunktól csak azért, mert a képviselőválasztáskor nem velünk, nem a mi jelöltünkre szavazott?

Az ily ember, vagy testület, lehet szilárd pártember, vagy testület; lehet vaskövetkezetességű; de sohasem lehet sem észélyes, sem jó hazafi, sem nemeskeblű emberbarát!

A hazát csak akkor szeretjük, ha egymást is szeretjük.

És most, miután a két párt, mint mindenütt e megyében, ugy Nyiregyháza is megmérkőzött, s ezáltal egymás erejét kiismertük : becsületbeli kötelesség, hogy a párbaj után, egymásnak baráti kezét nyujtva, az eddigi fegyvert és gyűlöletet letegyük.

K. I.

KÖZÜGYEK.

A magy. kir. belügyminiszter körrendelete.

Valamennyi törvényhatóságának.

A községek rendezéséről szóló 1871. XVIII. törvényzikk III. fejezetének 22-ik §-a g) pontja a szegényügy kezelését a község teendői közé sorozván, ugyanazon törvény 131. §-a azt rendeli, mikép a község a helyi viszonyokhoz képest gondoskodni tartozik mindazon szegények ellátásáról, kik magukat községly nélkül fentartani egyáltalában nem képesek.

Ha pedig az ellátás csak a községi lakosok rendkívüli súlyos terhelésével eszközölhető; a község kivételesen a törvényhatóságának, s ha ez sem bírná, az államnak veheti igénybe segélyét.

A községi kormányzat keretébe tartozó ezen igen fontos ügyre kívántam ugy azon törvényhatóságok figyelmét föhívni, melyek a kebelökben levő községek fölött, különösen az idézett törvény 116. §-a értelmében felügyeletet gyakorolnak, mint azokat, melyek mint városi községek önálló háztartással bírván, költségvetéseiket a köztörvényhatóságokról szóló törvény 3-ik §-a értelmében közvetlenül ide mutatják be.

A szegényügy, és a községly nélkül magukat egyáltalában fentartani nem tudó szegények ellátásának több ágait a mindennemű szegény betegeket, a vagyon-talan szülei lelenckeit, és a szülő-házakban elhelyezett szegény sorsu anyák és kisdetek ápolása képezi.

E részben a község teendői megosznak akképen, amint a fennelösorolt szegények ápolása és ellátása magának az illetékes községnek kebelében történnik, vagy pedig a községben illetékes betegeket, lelenckeit stb. más, akár beltöldi, akár pedig osztráktartományokbeli vagy külföldi kórházakban, tébolydákban, szül- és jelenházakban ápolatnak.

Azon betegeket, lelenckeit és más ügyefogyottak ápolásáról, kik a községben tartózkodnak, és ennek közvetlen segélyezésére szorultak, az előjáróság saját hatáskörében gondoskodni köteles, a fölmerült beteg-ápolási, gyógykezelési, tartási és egyéb, okvetlenül szükséges költségeket azonban csak azon esetre tartozik véglegesen viselni, ha a községben illetékes egyén valóban vagyon-talan; ha nincsenek érette fizetni köteles és képes rokonai, ha nincsenek olyanok, kik a törvényes szokás, és az ipartörvény értelmében a beteg-ápolási költségek viselésére kötelezhetők, minők a cse-

Nem kevesebb súlyt fektetett a szálai törvény a sertés-tenyésztésre. E szerint a megölt kanász 35 dénárjal váltótott meg, és aki a vezérsertés kolompját eltolvajlotta, 15 dénár fizetésre ítéltetett. A szálaiakul, nemkülönbön a szudeneknél a sertésakol „domus” elnevezéssel jeleztetett, mint maga az uriak. A sertésak zálogosítása csak kétszeres megintés után hajthatott végre, hanem azután a károsított nagyon röviden végezhetett, mert tetszése szerint agyonüthette a legjobb kant, és tehetett vele amit akart. A szálaiak, angolok és repári frankok egy kant számítottak hat nőstényre, mely szám röviden jószágának nevezetett.

Varco is említést tesz a gallusok nagyszerű csordáiról, kik sonkákkal és beszózott hussal ütik kereskedést Olaszországban. Sertéseiket a kürtre szoktatták (hucina porcellis) mint a rómaiak, csak a népvándorlás után találjuk a kolompot (sinstrum) a vezérsertésen.

Theodori frank királynak 724-ik évről szóló okmányban már világosan említés tétetik a makk hizlalásról, mert az erdő értékét eszerint becsülték meg.

A sertéstartás akkoriban mindenütt nagy mértékben találtott. Kitanik ez a törpe Pipinnek egy adományozó leveléből is, mely szerint a Fulda klostornak adományozott falu lófárában 90 darab sertés is említettik.

De legvilágosabban szól e mellett a németek lelkiismeretes apostolának Bonifácusnak, az akkori pápához Zachariáshoz intézett azon kérdése: mikor szabadon új megtérteinek (a szászok, friztek) szalonnájokat és sonkájokat elkölteni? mire azt a választ nyerte: Nem előbb mint miután jól megfűstöltettek vagy megfőzettek; aki pedig — mi legszokásosabb volt — nyersen akarja elkölteni, az vírározzék husvét utánig.

E tanulmányait szerző az 5-ik fejezetben „a sertés tenyésztés Nagy Károly óta” következőkép folytatja: Valamint Odysseus a klasszikus őskorban, ugy Nagy Károly is jelentékeny sertéscsordákkal bírt; valamint napjainkban Obrenovics fejedeleme és Albert herceg, ő is nagy gondot fordított esordáira; és valamint Nagy Sándor idejében a sertés tartás még Egyiptomban is emelkedett, ugy tenyésztetett e hasznos állat széles birodalmának minden részeiben.

Károly megparancsolja tisztjeinek, hogy jószágain a lehető legtöbb sertést tartsanak, és meghagyja, hogy a szalonna, fűstölt hus és kolbász a legnagyobb tisztasággal készítsék. Továbbá mikor a csordákat hizlalás végett az erdőbe hajtják, a dézsmát, hogy másoknak példát adjanak, legelsőbb fizessék meg. Minden évben szeptember 1-én tudósította magát a makk-hizlalás mikénti állásáról, mi könnyen megfogható, ha meggondoljuk, hogy a sertések mind telésze, mind hizlalása jobbra a makkra volt utalva, és hogy a sertés-hizlalás képezte főjövendelmét az erdőségeknél; mert ezek aszerint becsültettek, amennyi sertést lehetett rájuk hajtani. Nagy Károly különböző helyeken összesen 540 öreg és 420 fiatal sertéssel bírt; azokivül minden szabad és jobbágy paraszt évenként 1—4 malacot tartozott adni.

A kereszténykor, mint látjuk, minden sok büjtje daczára nem korlátozta a sertés-tartást, mert a papság kezdetől fogva a sertés hátrahagyott műveinek legnagyobb fogyasztói közé tartozott.

Nem is esdőlkozunk azon, hogy Kriszt. szul után 1000-ik évben, egy barátunk „liber benedictorum”-ában, versben foglalt áldást találunk a disznólásra, sem azon, hogy Kindingler krónikájuként a kölni érseknek naponta 24 nagy, 8 közép, és ünneponon még 8 darab sertésre volt szüksége; Corvey apát pedig minden nap 1 sovány, 4 hizott sertést és 2 malacot vágatott. Sokkal kevesebbet fogyasztottak Eszte Hyppolit esztergomi érsek udvarában, hol az esztendei szükséglet csak 238 darab sertést és 58 oldal szalonnát tett.

Hogy e jelentékeny fogyasztást fedezhessék, természetesen különféle forrásokról kellett gondoskodni, amit valóban tettek is, mert a kolostoroknak fizetni szokott többnemű adók és dézsmák közt a sertésről is tétetik gyakran említés. Igy péll. a Corvei kolostor egy erdőcske használatáért fiztetett évenként 12 drb sertést; egy híres apátság pedig a 11-ik század közepe táján a parasztoktól dézsmába 1446 drb sertést kapott.

Magyarországban is korán tétetik említés a papi dézsma sertésről. 2-ik Béla még 1138-ban feljogosítja a dömsői apátságot, hogy bizonyos helységektől évenként 50 malacot szedethessen. Az erdőbe hajtott sertésektől pedig a dézsmát a papságnak pontosan kellett fizetni. E hizlalási dézsma pedig igen jelentékeny lehetett, mert említés tétetik többek közt egy erdőről, melytől 250 darab sertés fiztetett. Jellemző az akkori papság keresztényi gazdálkodására nézve, hogy erdőcsözekek. Szt.-Mihálykor az embereknek kihirdették, miszerint sertéseiket behajthatják az erdőbe, magától értetődően a dézsma fizetése mellett. És ami kezdetben engedély volt, az később kényszer lett, mert aki az erdőbe hajtás „engedelmével” nem élt, csak ugy tartozott a dézsmát megfizetni. Ez még mind nem volt elegendő, hanem idegen erdőkben is eszközölt ki a papság magának hizlalási szolgáltat. Többek közt a braunvilleri kolostor azt a jogot eszközölte ki magának, hogy a makk-hizlalás idejekor saját sertéseit idegen erdőbe hajthassa.

A híres Herforti apácakolostor javadalmi közé tartozott jelentékeny számú sertés is, András napján Krisztus menyasszonyainak 30 darabot kellett kiszolgáltatni; ezekből kapott mindegyik két sonkát egy oldal darabot és három kolbászt, melynek 3 rőf hosszúnak kellett lenni. A sonkák boldogasszony után fogyasztattak el, és akkor tartották jóknak, ha 3 ujj-széles körséggel bírtak.

A következő számban Magyarország sertés-tenyésztését és kereskedését tárgyaló fejezetet közöljük.

Szerkesztői levéltáska.

— B—ghy L urnak Keskenyémén. Közönlök a figyelmet. Komolyabb irányu költeményt kérünk. A szótalányt alkalmas felhasználnadjuk. Fogadjja szives üdvözlötünket.

— H—a K—ly urnak Kállóban. Miután ön a „Szabolcs” júliusi számait elfogadta; nagyon természetes, hogy beírtak önt az új évfolyamra is; habár, mint a visszaküldött 30-ik szám czimzsalagjára írta volt ön, az előfizetési idő június végével le is járt. Bocssáson meg tehát nekünk, ha még egyenyeddig folyvasát küldjük lapunkat. Ez az igazság és méltányosság. Engedje föl tennünkörül azt, hogy ez elvnek ön is meghódol ezutal. A lap visszaküldésének már csak azért sem lehet komoly

alapja; mert ön a „Szabolcs” 29-ik számában megjelent számú rejtvényt mégis fejtetto és beküldte.

— H—r J—z urnak Dombrádon. Bees. s dolgozatának már rég tartogatójuk a tért. Örvendeztesen meg bennünket és olvasóinkat.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terményesarnoknál aug. hó 3-kán bejegyzett terményárak.

Piaczi ár		Kereskedési ár
		100 köböltőlkezdve
Rozs 00—00 fontos	3 30—35	
79—80	0.00—0.00	3.40—3.45
84—84		3.65—3.70
Buza	1.75—5.25	vámmászna szer.
Arpa	2.00—2.10	
Zab	1.50—5.25	
Tengeri	3.50—4.45	
Köles	0.00	
Bab, tisztá fehér	0.00	
Káposztarepeze	6.25—6 37	
Lénmaga		
Gomborka		
Kendermag		
Mak		
Napraforgóolaj		28.00—24.00
Szesz 30 fokú magy. iteze	26	26

Felelős szerkesztő: K. Kmety István.

Nyilttér.)

ÜGYVÉDI IRODA.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy helyben, Orosi-uteza ifj. Marsalkó Károly ur házában **ÜGYVÉDI IRODÁMAT** megnyitottam.

Horovicz Jakab
h. köz- s váltó-ügyvéd.

Egy középkoru magános nő alkalmaztatni kívánja magát valamely úri háznál mint kiadónó vagy házfelügyelőnő.

Tudakozódásokat elfogad a szerkesztőség. (0—1)

*) Az e rovat alatt közlöttekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

HIRDETÉSEK.

Egy jóállapotban levő,
8 lóerőhöz alkalmazott
cséplőláda
bármely perczben eladó. Ára 900 fr. o. értékben. Közlebbi tudomást szerezhetni Búd-Szt-Mihályon alulirott tulajdonosnál.
Weninger Károly.
(5—4)

Bérbeadó lakás.
A nagydebreczeni-utczában egy 2 szobából, konyhából és faskamrából álló lakás, folyó évi Szent-Mihály napjától bérbeadó. A föltételek iránt tudakozódhatni Udvarhelyi Miklós háztulajdonosnál. (3—1)

REITER ISTVAN
kocsigyára Váczon
elfogad és a legjutányosabb árak mellett teljesít megrendeléseket mindenféle gazdasági-, utazó- és kéjkocsikra.
Különösen ajánlja a n. é. közönségnek az alább olvasható kocsikat, melyeknek rajzai a „Szabolcs” szerkesztőségénél közszemlére kitéve vannak; u. m. :
a) Kétfelű nyiló, tetővel ellátott koci.
b) Szétszedhető üveges koci.
c) Kutscher-koci.
d) Nyilt feeton.
e) Homokfutó koci acélrugókkal.
f) Taliga rugóval, két lóra, első és hátsó üléssel.
g) Homokfutó koci rugó nélkül.
h) Homokfutó kautschukkeverékű rugókkal.
i) Fődeles featon.
(3—1)

Eladó ürük.
Járm Józsefnek az eszenyi tanyán 250 darab kövér ürüje eladó: értekezhetni a tulajdonossal Eperjeskén, u. p. Mándok.
(3—1)

HIRDETÉS.
A „Komlóhoz” címzett vendég-lői helység, mely még 2 évig bérletben marad, minden hozzá tartozó melék épülettel, örökön eladó.
A föltételek iránt Fejér Imre ügyvédhez kéretnek az illető venni szándékozik fordulni.
Nyiregyháza, júl. 20. 1872.
Blahunka József
háztulajdonos.
(3—3)

ELADÓ HÁZ. (3—2)
1582—3-ik számú ház, terjedelmes kerttel és gyümölcsösselel együtt eladó.
A venni szándékozó jelentkezhetik a 927-ik szám alatti háznál a Bujtos mellett **Korponaynál.**